

Магістр 2 року навчання
 фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ МЕТАЛУРГІЇ

Анотація. Проаналізовано сучасний стан металургійної галузі України на внутрішньому та зовнішньому ринку. Виявлено основні тенденції розвитку даного сектору на основі статистичного аналізу та фінансових показників діяльності суб'єктів господарювання.

Аннотация. Проанализировано современное состояние металлургической отрасли Украины на внутреннем и внешнем рынке. Выявлены основные тенденции развития данного сектора на основе статистического анализа и финансовых показателей деятельности субъектов хозяйствования.

Annotation. The paper analyzes the current state of Ukraine's steel industry in the domestic and foreign market. The key development trends of the sector were revealed on the basis of statistical analysis and financial performance of economic entities.

Ключові слова: металургійна галузь, металопродукція, металургійне виробництво.

На сьогоднішній день металургія виступає провідною галуззю національної промисловості України, яка створює близько 30 % ВВП [1] та значною мірою орієнтована на експорт. Беручи до уваги імпортозалежність економіки України в цілому, така властивість галузі в сучасних умовах забезпечує необхідну передумову сталого розвитку економіки.

У даному зв'язку актуальним є дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку металургії з огляду на особливості розвитку економіки України в остання роки. У першу чергу необхідно розглянути співвідношення експорту та імпорту продукції галузі (таблиця).

Таблиця

**Експорт/імпорт недорогоцінних металів та виробів
 із них за січень – серпень 2006 – 2013 років***

Роки	Експорт, вартість, тис. дол. США	Імпорт, вартість, тис. дол. США	Сальдо, тис. дол. США
січень – серпень 2013	11 892 966,8	3 370 308,4	8 522 658,4
2012	18 889 845,9	5 238 913,5	13 650 932,4
2011	22 100 996,8	5 697 094,6	16 403 902
2010	17 332 546,9	4 127 967,2	13 204 580
2009	12 815 660,0	2 676 558,8	10 139 101
2008	27 633 085,3	6 390 049,9	21 243 035
2007	20 776 637,2	4 743 093,0	16 033 544
2006	16 426 226,37	3 327 398,30	13 098 828

* складено автором за даними роботи [1].

Аналіз представлених даних дає змогу говорити про додатне сальдо експортно-імпортних операцій, що позитивно характеризує результати діяльності металургії.

Слід зазначити, що товарна структура експорту металопродукції залишається здебільшого сировинною. Значну частку (до 40 %) українського експорту металів у 2012 році складали [1]: чавун переробний у чушках, зливки, напівфабрикати з нелегованої сталі, феросплави, відходи та брухт чорних металів. Практично відсутня номенклатура експорту високотехнологічної металопродукції: продуктів прямого відновлення залізних руд, листів плакованих із гальванічним покриттям та електrolітичним оцинкуванням, прокату плоского з корозійностійкою нержавіючої сталі.

Значущість металургії в економіці країни обумовлена і тим, що саме вона забезпечує розвиток інших галузей української економіки, серед яких машинобудування, будівництво, суднобудування, вугільна, коксохімічна, енергетична, транспортна тощо. Саме тому негативним явищем є наявність збитків у даній галузі (рис. 1) [1].

З рис. 1 видно, що починаючи з 2009 року металургійна галузь України зазнавала збитків, максимальна

5 720,5 млн грн, що майже в 1,5 рази менше, ніж у 2009 році. Майже на такому самому рівні металургія закінчила свою діяльність у 2011 році.

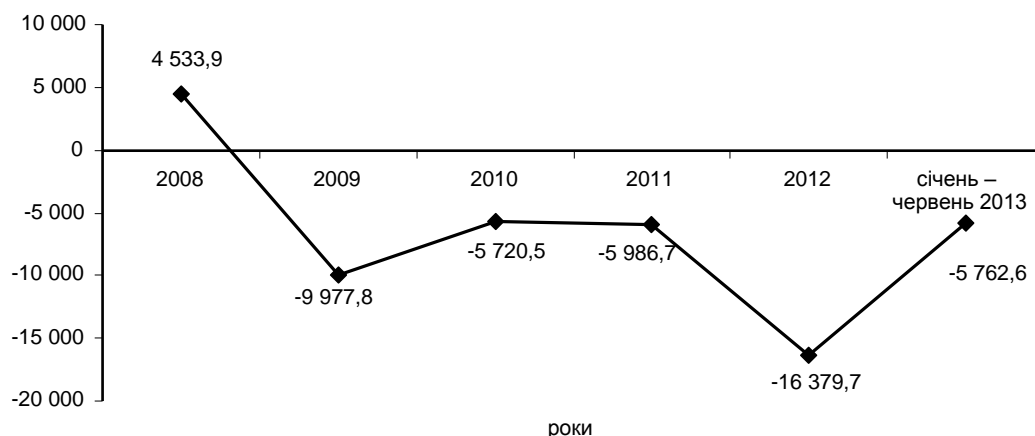

Рис. 1. Динаміка чистого прибутку (збитку) металургійних підприємств (млн грн)

Що стосується 2013 року, то володіючи даними за перше його півріччя, можна зазначити про зменшення збитків майже в 3 рази (до 5 762,6 млн грн) порівняно з попереднім періодом. Збитковість даної галузі пояснюється високою ресурсомісткістю та енергомісткістю. І, незважаючи на це, металургійна галузь залишається пріоритетним напрямом розвитку країни та дає підстави говорити про Україну як провідного виробника металургійної продукції на світовому ринку. Якщо в 1990 році українська чорна металургія постачала на експорт (за межі СРСР) лише близько 3 млн т прокату [2, с. 49], то у 2012 році обсяг експорту сталі склав 32,91 млн т, що дало змогу Україні зайняти 10 місце в рейтингу 64 країн – основних світових виробників цієї продукції, складеному Світовою асоціацією виробників сталі (WSA) [3].

Десятка найбільших виробників сталі світу станом на кінець 2012 року наведена на рис. 2.

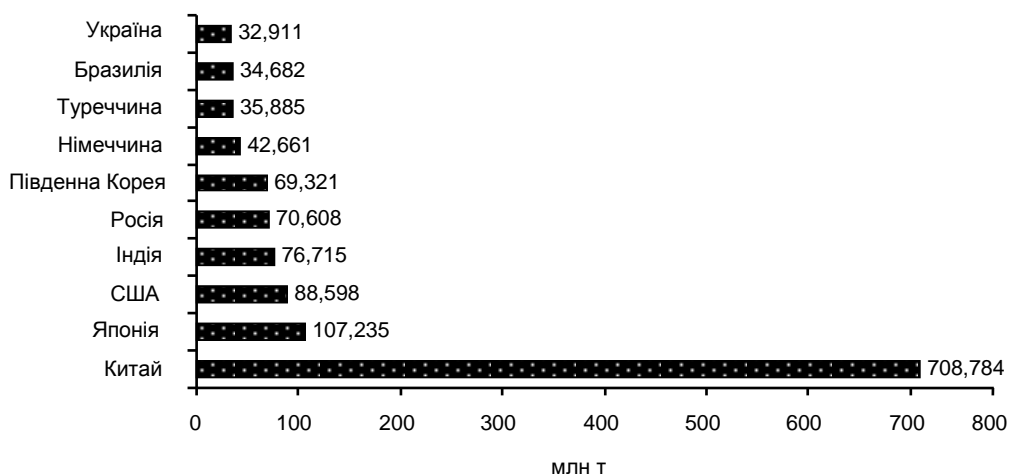

Рис. 2. Лідери виробництва сталі станом на кінець 2012 року

Протягом 2012 року в Україні було виготовлено 32,9 млн т сталі, що на 2,4 млн т менше, ніж у 2011 році. Це пов'язано зі збільшенням обсягів реалізації дешевої сталі китайського виробництва на зовнішньому ринку.

Стосовно металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів, то за січень – листопад 2012 року обсяги виробництва галузі порівняно з відповідним періодом 2011 року зменшились на 4,7 %, у тому числі у виробництві чавуну, сталі та феросплавів – на 5,0 %, труб – на 5,2 %, інших видів первинного оброблення сталі – на 10,6 %, кольорових металів – на 8,5 %. Разом із тим нарощено обсяги випуску продукції у виробництві готових металевих виробів (на 1,1 %). За 9 місяців 2012 року кількість прибуткових підприємств галузі склала 57,3 % (9 місяців 2011 року – на 57,8 %) [4]. Це стало наслідком збільшення випуску металопродукції та закріплення своїх позицій українськими виробниками, серед яких лідером металургійного виробництва є Донецька область, на яку припадає майже половина від загальної величини (рис. 3) [5].

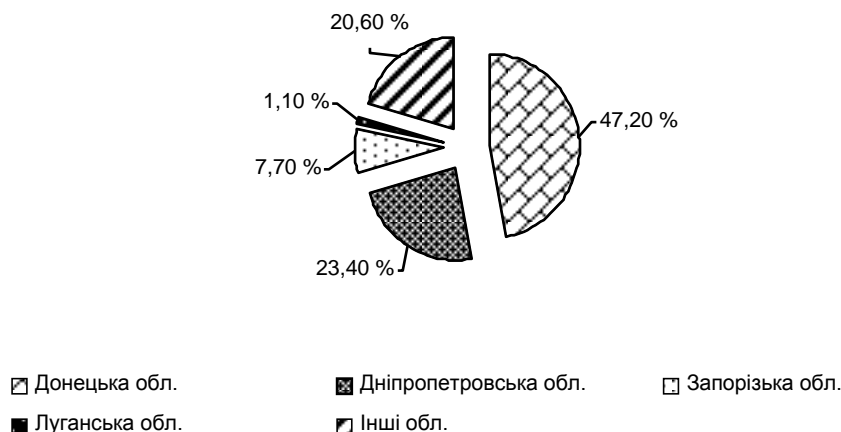

Рис. 3. Розподіл металургійного виробництва в Україні

На рис. 4 наведені обсяги виробництва сталі металургійними підприємствами на прикладі лідерів галузі. За звітний період "Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча" виплавив 6 142 тис. т сталі, що на 8,5 % більше показника минулого року. "Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча" за підсумками 2011 року виробив 5,206 млн т прокату, що на 323 тис. т, або на 6,6 % більше, ніж за 2010 рік (рис. 4). У 2010 році лідером серед виробників був "АрселорМітал" м. Кривий Ріг, який виготовляв 6 141 тис. т, що було на 480 тис. т більше, ніж у "Маріупольського металургійного комбінату ім. Ілліча". Ці два підприємства разом із "Азовсталь" утворюють трійку лідерів, яка залишалася незмінною у 2010 та 2011 роках.

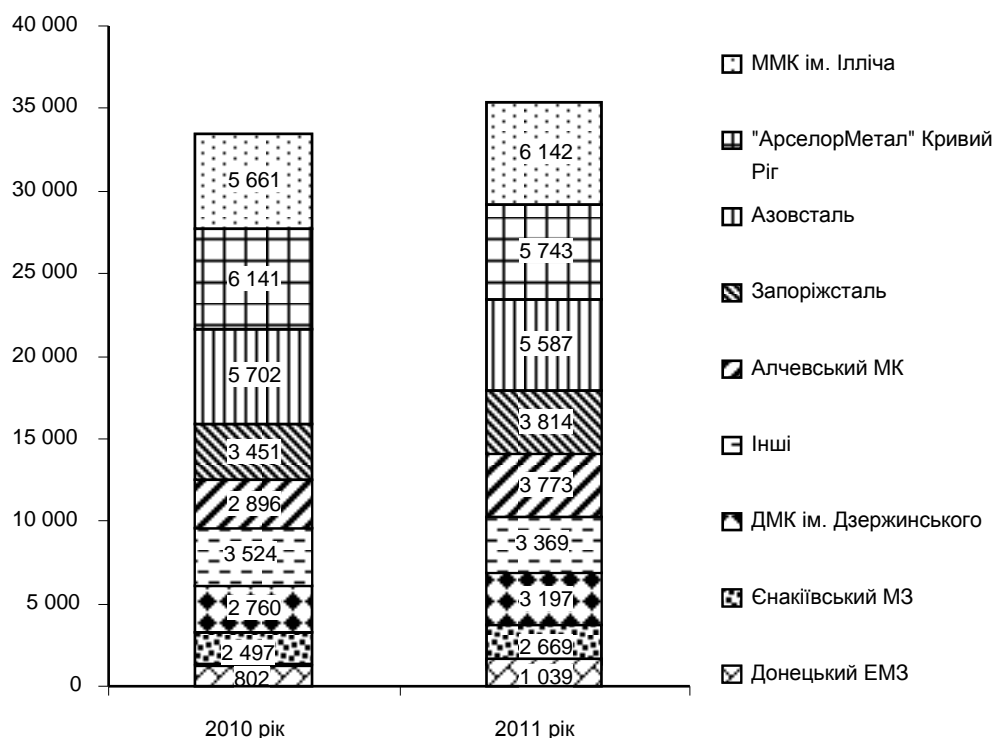

Рис. 4. Виробництво сталі українськими підприємствами в 2010 – 2011 роках, (тис. т) (за даними роботи [6])

При аналізі металургійної галузі значну увагу необхідно приділити обсягу деталей, виготовлених із металу. Так, Програмою розвитку та реформування гірничо-металургійного комплексу передбачалося збільшення у 2011 році виробництва металевих виробів до 0,8 млн т, але дослідження показало, що цільовий показник виконаний лише на 34,75 % [7] (рис. 5).

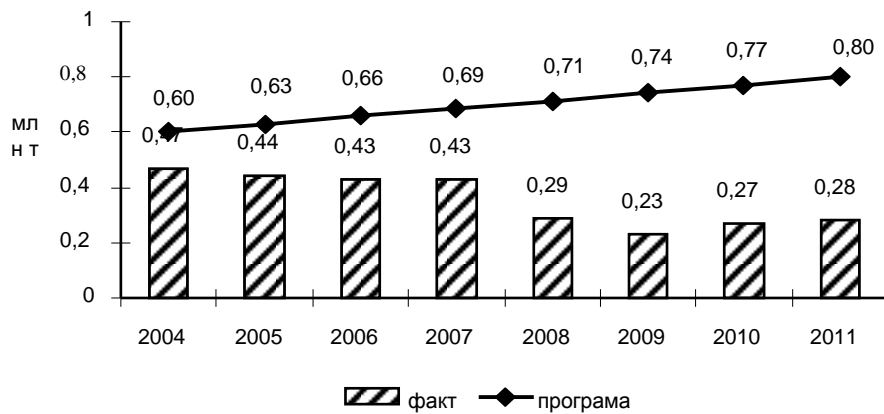

Рис. 5. Виробництво металовиробів, млн т

З рис. 5 видно, що протягом аналізованого періоду фактичні значення щодо виробництва металовиробів не досягали планових показників. Так, у 2011 році було виготовлено майже стільки ж металовиробів, як і в 2010 році. Але, незважаючи на це, металургія України розвивалася. Це можна пояснити позитивним впливом на неї великого приватного капіталу українських бізнес-груп.

Отже, підводячи підсумок, можна сказати, що попри всі проблеми, що існують у металургійній галузі, вона залишається однією з найбільш важливих для держави. Але в умовах нестачі фінансових ресурсів досить важко розраховувати на структурну перебудову галузі відповідно до сучасних тенденцій. Тому необхідно вжити ряд заходів для оновлення металургії та розробити й реалізувати ефективну фінансову стратегію, яка була б спрямована на підвищення інвестиційної привабливості акціонерних товариств, що дасть змогу підвищити інвестиційну привабливість та вийти на якісно новий рівень виробництва.

Наук. керівн. Берест М. М.

Література: 1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua. 2. Пасхавер О. Й. Формування великого приватного капіталу в Україні / О. Й. Пасхавер, Л. Т. Верховодова, Л. З. Суплін. – К. : Міленіум, 2004. – 90 с. 3. Worldsteel association [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.worldsteel.org/statistics/statistics-archive/2012-steel-production.html>. 4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=38501. 5. Виробництво промислової продукції за видами в Україні за січень – грудень 2011 року. Статистичний бюлетень / Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua. 6. Інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstrategy.com/uk/rynki/item/50-v-ukraine-v-2011-godu-bylo-vyplavleno-353-mln-tonn-stali-chno-na-57-bolshe-rokazatelja-proshlogo-goda.html>. 7. Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном. Звіт про виконання "Державної програми розвитку та реформування гірничо-металургійного комплексу на період до 2011 року" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ppa.gov.ua/regulatory_assets/agency_documents/32682/.